

Het Huleh-natuurreservaat in Israël

door H. C. Greven

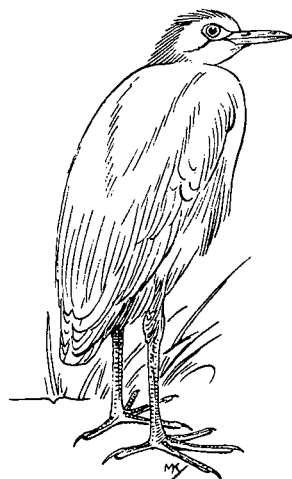
Van een collega kreeg ik een vouwblad met gegevens over het Huleh-natuurreservaat in Israël en daar ik van 10-16 september het 2e Internationale Ecologencongres te Jeruzalem zou bezoeken was de mogelijkheid geschapen een aantal natuurgebieden, waaronder deze, te bezoeken.

Behalve de schier onneembare vesting van Herodes op de eenzame, hoge berg Massada aan de Dode Zee (een must voor elke Israëlganger) waar ik onder de brandende zon van zeer nabij kon kennismaken met Tristramspreeuwen en Zwartstaarten, was het gezien het jaargetijde het beste om enigszins vochtige gebieden op te zoeken (in Israël is het in september zeer droog en heet en de vegetatie is grotendeels verdord). Aangezien zoet water het grootste probleem is voor dit land was het niet eenvoudig dergelijke gebieden te vinden, zelfs de meeste rivierbeddingen stonden droog. In het uiterste noorden langs de randen van de Golan-hoogvlakte zijn echter bronnen (de Jordaan ontspringt hier) en een moerassig gebied dat in het begin van de vijftiger jaren vrijwel geheel werd drooggelegd; slechts een klein gedeelte werd niet in cultuur gebracht en mocht als natuurgebied blijven bestaan. Dit is het huidige Huleh-natuurreservaat gelegen aan de westzijde van de Golan-hoogvlakte even ten noorden van het meer van Galilea.

Op mijn weg van Tel Aviv naar dit reservaat kon ik vanuit de auto wat vogelen en dit is niet moeilijk aangezien begin september het soortental in dit overwegend droge gebied gering is. Het talrijkst zijn tortelduiven die vrijwel overal rondvliegen net als bij ons nu de Turkse tortels. Het aardige is dat behalve de normale vorm zoals wij die in ons land kennen hier vaak de zandkleurige woestijnvorm algemeen en gemengd tussen de 'standaardvorm' voorkomt. De iets kleinere meer paars-bruin gekleurde Palmtortel is eveneens zeer algemeen en vermengt zich buiten de broedtijd met de andere tortels.

Vervolgens kan men, waar ook maar ergens een huis met een paar bomen staat, de Grauwe buulbuul aantreffen, een soort die in Noord-Afrika en het Midden-Oosten de plaats schijnt in te nemen van onze Merel. Het is een vrij luidruchtige en beweeglijke vogel die steeds zachte doch heldere fluittonen laat horen.

In Israël treffen we de Zuidwest-Aziatische vorm aan met opvallend gele onderstaartdekveren. Op de akkers waren op enkele plaatsen boeren met landbouwwerktuigen bezig en daar vlogen koppels witte vogels rond. Een bekend verschijnsel dacht ik, toen ik echter iets dichterbij kwam zag ik dat het hier geen meeuwen betrof maar Koereigers. Dat deze kleine reigers meeuwachtige trekjes hebben bleek even later toen ik er een honderdtal op een vuilstortplaats zag.

Koereiger

Na een lunchpauze te hebben genomen te Tiberias aan het meer van Galilea waar een groot aantal Roodstuitwaluwen boven de stad rondvloog vervolgde ik mijn tocht via een bochtige weg over de heuvels welke zich ten noorden van het meer uitstrekken.

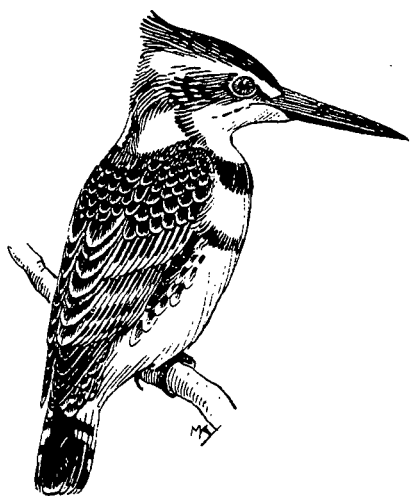
Langs de wegen bevinden zich hier Eucalyptus-aanplantingen, een Australische boomsoort die het erg goed doet in het dorre woestijnachtige klimaat. Op de telefoondraden langs de weg waren verschillende vogelsoorten waar te

nemen: de reeds eerder genoemde 3 soorten tortelduiven, Scharrelaars, Klapksters en tapuiten. Welke soort tapuit was niet steeds waar te nemen; in Israël komen 12 soorten voor waarvan ik er met zekerheid vijf heb gezien: Tapuit, Blonde Tapuit, Woestijntapuit, Isabeltapuit en Zwartstaart.

Na de heuvels zag ik rechts van de weg over de oogstrijpe 'witbesneeuwde' katoenvelden een aantal met riet omzoomde plassen liggen - het Huleh-reservaat - Er was geen sterveling te bekennen en de plassen zagen er nogal gecultiveerd uit met steigertjes, dijkjes en waterpompen. Ik had dan ook weinig vertrouwen in wat ik daar zou aantreffen, gordde echter tas, fototoestel en kijker om en daalde in de brandende hitte af naar de plassen. Daar aangekomen hoorde ik in het riet een smakkend en snorkend geluid en toen ik dichterbij de waterkant kwam zag ik een grote beverrat bedaad aan de vegetatie knabbelen. Later bleek dat er grote aantallen van deze uit Zuid-Amerika afkomstige 'nutria-ratten' voorkwamen.

Het water in de eerste plas was groen van de algen en bevatte slechts twee door mij opgejaagde waterhoentjes. Het meest bijzondere hier was dat ik voor het eerst in mijn leven oog in oog stond met de beroemde papierplant (papyrusriet of *Cyperus papyrus*) die hier zijn meest noordelijke, natuurlijke groeiplaats heeft. De tweede plas leverde ornithologisch meer op want daar stond ineens vlak voor mij op een houten vlondertje een Ralreiger en iets verder in het riet nog een. Met rustige wiekslag vloog één van de twee op om iets verder weer te gaan staan turen naar het groene water waarin overal kringen verschenen van naar insecten happende vissen.

De derde plas was veel groter en door het riet zag ik op enkele in de plas drijvende boomstammen een aantal vogels. Snel een opening gemaakt om met de kijker de plas af te zoeken. Mijn enthousiasme begon verder te stijgen. De plas bevatte behalve twee Wilde eenden, één Blauwe reiger en twee Purperreigers enkele voor een Nederlandse vogelaar bijzonder interessante soorten zoals Kleine zilverreiger, vier Marmereenden en midden in de plas op een ijzeren staak een Bonte ijsvogel.

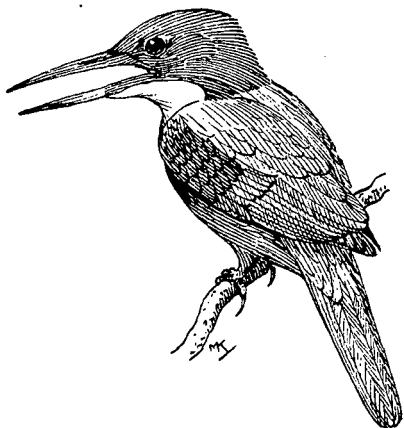

Bonte ijsvogel

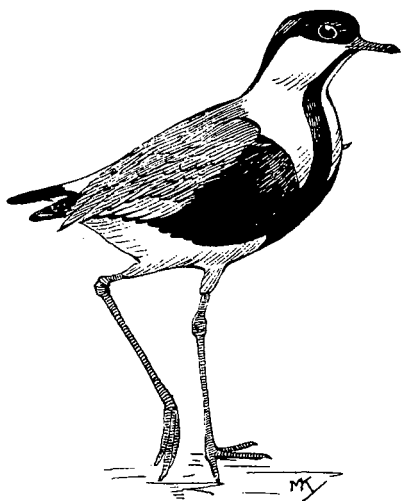
Om de Marmereenden die achteraan zwommen wat beter te bekijken besloot ik rondom de plas te lopen en dat leverde behalve een beter zicht op de bijzondere eenden nog iets anders op. Ik hoorde ineens heldere klanken en fluittonen en in de richting van het geluid zoekend zag ik nog eens vijf Bonte ijsvogels gezellig bij elkaar in een dode boven het water hangende wilg zitten, precies zoals de vogelgids van Heinzel c.s. het vermeldt.

Terwijl ik dit bonte groepje gadesloeg hoorde ik plotseling een lachend spechtachtig geluid. Ik keek snel in de betreffende richting en zag nog juist in een flits een metaalglanzend blauw-groene vogel over het riet scheren en neerstrijken. Een Ijsvogel was mijn eerste gedachte maar dit geluid kende ik niet en hij was ook veel te groot. Aangezien mijn vogelgids naast mij open lag bij de ijsvogels ontdekte ik al snel dat dit de Smyrna-ijsvogel moest zijn en na enige minuten voorzichtig speurwerk had ik hem in mijn kijker. Fier rechtop gezeten op een dode tak boven een sloot met de ferme rode snavel recht vooruit: zijn chocoladekleurige kop met witte hals en blauw-groene rug gaven hem een exotisch uiterlijk.

Na deze ijsvogelvreugde besloot ik naar een iets verder gelegen drooggevalen plas te gaan waar ik vanaf de weg reeds een vrij groot aantal vogels had zien fourageren. Ik ging zitten in het hoge gras dat deze plas omzoomde en wilde

Smyrna-ijsvogel

Sporenkievit

juist mijn kijker pakken toen ik vlak naast mij een groot doch uitstekend gecamoufleerd insect zag zitten 'Mantis' flitste het door mijn hoofd en ik liet mijn kijker los om mijn foto-toestel te pakken. Het gelukte mij echter niet om de bidsprinkhaan naar genoeg te fotograferen.

Bij het turen langs de drooggevalle oever kwam plots een grote wit-zwarte steltloper in mijn beeld. Opvallend was de vreugde van herkenning, de Sporenkievit, typisch zo'n vogel waar je naar uitkijkt als je een land als Israël bezoekt en waarvan je thuis van te voren al de veldkenmerken naslaat. Even later zag ik iets verder enige tientallen van deze bijzondere kieviten die vanwege een klein spoor in de vleugelbocht de naam *Vanellus spinosus* meekregen. In het midden van de drooggevalle plas liepen vrij veel kleine waadvogels die ik niet alle kon thuisbrengen. Ik herkende Kleine strandloper, Oeverloper, Witgatje, Strand- en Bontbekplevier, Zwarte ruiter en ver naar achteren grote aantallen reigers, zowel Blauwe-, Purper als Kleine zilverreigers en een dertigtal Ooievaars. Bij mijn vertrek aan het eind van de middag bleek mij dat de trektijd al was begonnen want twee kleine groepjes Wespandieven zeilden hoog in de lucht al cirkelend naar het zuiden en laag over de grond gingen enkele groepjes Putters druk tingelend in dezelfde richting.

adres van de schrijver:
drs. H. C. Greven

Tekeningen: M. J. Ch. Kolvoort

Twee belangrijke nieuwe uitgaven:

LICHENS, an illustrated guide – F. Dobson

± f 39,50

Verschijnt deze zomer.

22×14½ cm, 320 p., 450 soorten (uit Engeland), zeer vele ill., waarvan 50 in kleur.

GUIDE TO THE GARDENS OF BRITAIN & EUROPE – E. Drury en H. Bridgeman

f 19,90

Over 1,000 gardens open to the public.

11½×20½ cm, met kaartjes, 321 pag. Uitstekende gids!

Natuurlijk bij:

Boekhandel ARCHITECTURA + NATURA

Leliegracht 44, 1015 DH Amsterdam

(bij de Westertoren)

Tel. 020-236186 (maandags gesloten; event. tel. 020-995444)